

Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение «Средняя общеобразовательная школа с. Аягаты Барун-Хемчикского кожууна Республики Тыва».

«Согласована»

Заместителем директора по УВР

Версия Ооржак Е.С.

«26» 08 2023г

«Утверждена»

Директором МБОУ СОШ

с. Аягаты

Шокар Шокар О.Б.

Приказ № 48

От «26» 08 2023г

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

по родному (тувинскому) языку

(наименование учебного предмета, курса, дисциплины)

6

(класс)

Уровень образования: основное общее образование

Количество часов год: 68, в неделю: 2

Уровень: Базовый

Учитель: Монгуш Долаана Андреевна

Программа составлена на основе Федерального закона от 29.12.2012г № 273 Ф3 «Об образовании в РФ», требований к результатам освоения федеральной образовательной программы основного общего образования ОФКС-тин негелделеринге дууштур ортумак нинити өөредилге черлеринге 5-11 класстарынга тыва дылдын чижек программалары.

Учебник: Е.М.Куулар, Т.Б.Оюн, Ч.А. Сарыглар «Тыва дыл. 6 класс». Кызыл, 2022, 320а.

2023-2024

(учебный год)

Эртемни өөрениринге планнаттынган тунелдер:

Личностуг:

- Төрээн дылвыс харылзажырынын база мээ -медереливистин шынарын коргузеринин кол чепсээ;
- Төрээн дыл национал культуравыстын кол болуушкуну;
- Сагыш-сеткилди, бодалдарны илередиринге дылдын бай-байлаан, уран-чечен аргаларын чоптуг ажыглап билири.
  - Төрээн дылын улаштыр оорениринге сонуургалын оттурары;
- Аас болгаш бижимел чугаага дылдыё уран-чечен аргаларын чедимчелиг ажыглап билири.
- Төрээн дылын сайзырадырынга. ону кадагалап арттырарынга оореникчинин бот киржилгези;
- Аас чугаага дылдын уран-чечен аргаларын эстетиктиг талазынче угландыраары.

Метапредметтиг:

а) Регулятивтиг:

- өөренип турар эртемнин тема, болук аайы-биле кол сорулгаларын, утказын угаап билири;
- башкынын удуртулгазы-биле бердинген даалгаларны кууседип ооренири;
- бот хыналданы, удур-дедир хыналданы болгаш орфографтыг, пунктуациалыг частырыгларны тып билирин боттандыраар.
- өөренген темазынга алган билиглерин туннеп болгаш унелеп билирин боттандыраары;
- аас болгаш бижимел чугааны дылдын негелдери-биле чогуур уезинде практика кырынга оскертип болгаш ажыглап билири.

б) Билдилик:

- өөредилге даалгаларын кууседип турар уеде херек ужурлуг медээлерни немелде номнар, статьялар болгаш энциклопедиялардан тып билири;
- бодунун назы-харынга дууштур янзы-буру словарьларга, справочниктерге даянып билири;
- дылдын негелдерин кууседирде янзы-буру схемаларны, модельдерни, символ-демдектерни ажыглап билири;
- белен таблицаларны, схемаларны, созуглелдерни немээри;
- алган билиглерин план болгаш таблица дузазы-биле системажыдып, болуктеп, туннеп билири;
- состе орфограммаларны янзы-буру аргалар-биле хынап билири;
- номчаан созуглелдеринин кол утказын ылгап ундурери;
- бодунун чугаазын тода болгаш билдингир кылдыр дыннакчыга дамчыдып билири;
- библиотека болгаш Интернет дузазы-биле херек билиглерни тып, ажыглап билири;
- аас болгаш бижимел чугааны шын болгаш медерелдии-биле тургузуп билири;
- болуушкуннарны логиктиг (бодамчалыг) сайгарылгага даянып дамчыдып билири;
- алган медээлерни сайгарып, критикалап билири

Коммуникативтиг:

- аас болгаш бижимел чугааны, диалог болгаш монологту ылгаар;
- бодунуң чугаазын чогаадыглар бижип сайзырадыр (тоожуушкун,угаап боданыышкын);
  - аас-биле диалогту тургузар: айтырыг-харыы тургузары,бир кижини (улусту) чугааже хаара тудар,кандыг-бир темага бодалын солчур;

- монолог тургузар: тоожушкун, чурумал, угаап боданыышкын;
 - аңгы-аңгы байдалдарда (албан ёзулуг азы хостуг: эш-өөрү, чоок улузу-биле)
 харылзажылга үезинде чугаа нормаларын сагыыр;

Предметтиг:

- Сөс чогаадылгазының сайгарылгазын кылыр. Ийи чугула кежигүннүг домактарның синтаксистиг сайгарылгазын кылыр.

- Диалект сөстөрни, эргижирээн сөстөрни, неологизмнерни ылгап, чугаага шын ажыглап билир.

- 5-6 класстарга өөрөнгөн чугаа кезектеринге хамаарышкан сөстөрни тывар болгаш оларның грамматиктиг демдектерин тодарадып билир.

Орфографиядан болгаш орфоэпиядан.

- Нарын кылыг сөстөрин, наречие, ат оруннарын шын адаар болгаш бижиир.

- Тодаргай эвес ат оруннарында артынчыларны аңгылап болгаш дефистеп бижиир.

Пунктуациядан.

- Домакка удурланыштырар болгаш чагырыштырар эвилелдер мурнунга биче секти салып билир.

6-гы класстын тыва дыл кичээлинин календарь-тематиктиг планы

№	Теманың ады	Онаалгазы	Шагы	Ай, хүнү		Эдилге кылганы
				план	факт	
5-ки класска өөрөнгенин катаптаары						
1	Дыл – харылзажырының чугула чепсээ. Төрел дылдар болгаш өгбе дыл дугайында билиг.	§1 Мерг 9, арын9	1	01.09		
2	Дириг болгаш өлүг дылдар. Түрк дылдар дугайында.	Дүрүмнерни номчуур	1	07.09		
3	5-ки класска дыл эртеминге өөрөнгенин катаптаары. Лексика	§2 Мергежилге 14,19	1	08.09		
4	Фонетика болгаш орфоэпия.	§3, Мерг 22	1	14.09		
5	Сөс тургузуу болгаш сөс чогаадылгазы.	§4 Мергежилге 27	1	15.09		
6	Морфология болгаш синтаксис. Грамматиктиг сайгарылганың хевирлери	§5 Мерг 31,35	1	21.09		
7	Хыналда диктант”Чайгы арыгга”	Карточка-биле ажыл	1	22.09		
8	Частырыглар-биле ажыл. Чугаа чорудулгазы болгаш чугаа культуразы. Чугаа чорудулгазының хевирлери	§6,7 Дүрүмнерни номчуур Мерг 47	1	28.09		

9	Сөзүглелдин тодаргай болгаш элдээрткен утказы	§8 Мерг 52	1	29.09		
10	Тыва дылдың словарьлары. Очулга словарьлары	§9 Мерг 58 Словарь эккээр	1	05.10		
2.Лексикология болгаш фразеология						
11	Лексика.Тыва дылдын лексиказын тывылган угунуң аайы-биле болүктээри. Ниити түрк лексика	§10,11 Мерг 77	1	06.10		
12	Чиңгине тыва сөстер. Өске дылдан сөстөрни үлегерлеп алыры. Моол дылдан үлегерлээн сөстер	§ 12 Мерг 82	1	12.10		
13	Кыдат дылдан үлегерлээшкиннер Төвүт дылдан үлегерлээшкиннер	§13, Мерг 97	1	13.10		
14	Орус дылды таварыштыр үлегерлеттиген сөстер	§14 Мергежилге 106	1	19.10		
15	Хыналда диктант “Монгун-Тайга”	Карточка-биле ажыл	1	20.10		
3.Тыва дылдын лексиказынын ажыглалынын аайы-биле болуктери						
16	Частырыглар-биле ажыл Тыва дылдын лексиказынын ажыглалының аайы-биле бөлүктери. Ниити ажыглалдың сөстери	§15 Мерг 109	1	26.10		
17	Ховар ажыглалдың сөстери.Эргижирээн сөстер: архаизм, историзмнер	§16, Мерг 116	1	27.10.		
18	Чаа сөстер	10 чаа сөстер бижиир, домактар чогаадыр	1	09.11		
19	Кызыгаарлыг ажыглалдың сөстери.Диалектизмнер	§17 Мергежилге 126	1	10.11		
20	Мергежил сөстери.Терминнер.	Бир мергежилдин сөстөрүн бижиир, дүрүмнерни номчуур	1	16.11		
21	Жаргонизмнер. Лексиктиг сайгарылганың чуруму	Мерг 143, арын 99	1	17.11		

22	Лексикага катаптаашкын	Хыналда айтырыглар,арын 102	1	23.11		
4. Ономастика (Хуу атгар)						
23	Ономастика дугайында билиг.Топонимнер. Гидронимнер	Черинернин картазын чурааш, топонимнерни бжинер.	1	24.11		
24	Кижилерниң хуу атгары. Антропонимнер. Этнонимнер.	Мергежилге 159	1	30.11		
25	ЧСК.Кызыра бжиир эдертиг «Мерген угаанныг Конфуций»	Мерг 160	1	01.12		
26	Зоонимнер. Космонимнер	Мергежилге 143	1	07.12		
27	Хуу атгарга катаптаашкын	Мерг 175	1	08.12		
5.Фразеология дугайында билиг						
28	Фразеология дугайында билиг.Фразеологизмнер	§20 Мерг 176	1	14.12		
29	Синоним, антоним фразеологизмнер	§21,22 Мерг 190	1	15.12		
30	Фразеологтуг сайгарылга чуруму.Катаптаашкын	Мерг 194, айтырыгларга харыылаар	1	21.12		
31	Хыналда диктант «Делегейни эргээн Тыва»	Дурумнер катаптаар	1	22.12		
6.Морфология Кылыг сөзү.Орфография.Чугаа культуразы						
32	Частырыглар-биле ажыл. Кылыг сөзүнүң утказы болгаш грамматиктиг демдектери, синтаксистиг хүлээлгези	§23 Мерг 199, дүрүм	1	28.12		
33	Кылыг сөзүнүң уткалыг бөлүктери	§24 Таблицаны номчуур, Мерг 203	1	11.01		
34	Кылыг сөзүнүң дөзү.Кылыг сөзүнүң чогаадылгазы. Морфологтуг арга	§25 Мерг 208	1	12.01		
35	Синтаксистиг арга	Мерг 213	1	18.01		
36	Бөдүүн, нарын, составтыг кылыг сөстери. Нарын кылыг сөстериңиң	§26 Мерг 219	1	19.01		

	тургустунары болгаш оларның шын бижилгези					
37	Кылыг сөзүнүң болур болгаш болбас хевирлери	§27 Мерг 224	1	25.01		
38	Кылыг сөзүнүң немелде утка илередир хевирлери. Кылыг сөзүнүң залогтары	§28,29 Мерг 234	1	26.01		
39	Кылыг сөзүнүң видтери	§30 Мерг 242	1	01.02		
40	Кылыг сөзүнүң наклонениелери Кылыг сөзүнүң болуушкун наклонениелери болгаш ооң үелери. Болуушкун наклонениезиниң эрткен үези, арын, санга өскерлири	§31,32 Мерг 250	1	02.02		
41	Болуушкун наклонениезиниң амгы үези. Амгы үениң кылыг сөзүнүң арын, санга өскерлири	§33 Мерг 256	1	08.02		
42	Болуушкун наклонениезиниң келир үези. Келир үениң кылыг сөзүнүң арын, санга өскерлири	к/с катаптаар §34 Мерг 262	1	09.02		
43	Кылыг сөзүнүң дужаал наклонениези	§35, Мерг 267 Кс катаптаар	1	15.02		
44	Кылыг сөзүнүң даар наклонениези Кылыг сөзүнүң чөпшээрел наклонениези	§36,37 Мерг 274,277	1	16.02		
45	Кылыг сөзүнүң кызыгаарлаар наклонениези. Кылыг сөзүнүң хевирлерин аас болгаш бижимел чугаага ажыглаары	§38,39 Мерг 283	1	22.02		
46	Кылыг сөзүңге катаптаашкын. Кылыг сөзүнүң морфологтуг сайгарылгазы	Мерг 285	1	29.02		
6.Чугаа чорудулгазы. Чугаа культуразы. Наречие.Орфография.						
47	Наречие,ооң грамматиктиг демдектери, синтаксистиг хүлээлгелери	§ 41 Мерг 289	1	01.03		

48	Наречиелерниң тургустунары, шын бижири. Наречиениң тургустунар өске аргалары	Мерг 302	1	07.03		
49	Наречиениң уткалыг бөлүктери. Үениң наречиези	§ 43 Мерг. 308	1	08.03		
50	Туруштуң наречиези. Кылдыныг аргазының наречиези	§44,45Мерг.315	1	14.03		
51	Чылдагаанның, сорулганың,хемчегниң наречиелери	§46,47 мерг 326	1	15.03		
52	Наречиелерни өске чугаа кезектеринден ылгап алыры Наречиенин морфологтуг сайгарылгазы	§ 48 Мерг 331	1	21.03		
54	Наречиелерге ниити катаптаашкын	§49 Мерг 334	1	22.03		
7.Ат орнунуң утказы, грамматиктиг демдектери						
55	Ат орну – тускай чугаа кезээ. Ооң ниити утказы, морфологтуг демдектери, синтаксистиг ролю. Ат орнунуң бөлүктери. Арынның ат оруннары	§50,51 Чалалга бижиир	1	04.04.		
56	Айтырыгның, айтылганын ат оруннары	§52 Мерг. 352	1	05.04		
57	Тодарадаргай база тодаргай эвес ат оруннары	§53 Мерг. 355	1	11.04		
58	Ат орнунуң морфологтуг сайгарылгазы. Ат орнунга катаптаашкын	§54 Мерг 361, таблицаны долдурар	1	12.04		
59	Чугаа чорудулгазы. Чугаа культуразы	Мерг. 365	1	18.04		
Синтаксис						
60	Синтакситиң грамматиктиг кезээ болуру. Сөс каттыжыышкыны	§55,56 Мерг 372	1	19.04		
61	Сөс каттыжыышкынында өзек болгаш чагырткан сөстер. Сөс каттыжыышкынының эге хевири,	§57, Мерг378	1	25.04		

	тургузуу Сөс каттыжышкынының сайгарылгазы					
Домак						
62	Бөдүүн домак дугайында билиг. Медээ, айтырыг, кыйгырыг, алгы домактары	§58-61 Мерг 386,398	1	26.04		
63	Домактың грамматиктиг ооргазы. Кол сөс, сөглекчи	§ 62 Мерг 406	1	02.05		
64	Бөдүүн домактың тургузуунуң аайы-биле янзылары Домакка катаптаашкын	§ 63 мерг 410	1	03.05		
65	Хыналда диктант	Арын 297. Бөдүүн домактың синтаксистиг сайгарылгазы	1	10.05		
6 класска өөрөнгөн чүүлдерин катаптаары						
66	Частырыглар-биле ажил. Лексикология	§64 Мерг 415	1	16.05		
67	Чугаа кезектери. Кылыг сөзү. Наречие. Ат орну.	§65,66 Мерг 422	1	17.05		
68	Сөс каттыжышкыны. Домак	§67,68	1	23.05.		
Ниити 68 шак						

